

**GŁÓWNY INSPEKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA**

Warszawa, dnia 09 lipca 2021 r.

DPiO/4170/01-05/386/2018/jse

Odpowiadając na Państwa petycję wielokrotną, przesłaną do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, dotyczącą Programu Badań pn. "Ocena środowiskowych zagrożeń zdrowia mieszkańców Dąbrowy Górniczej ze szczególnym uwzględnieniem dzielnicy Strzemieszyce Wielkie i Małe", zwanego dalej: „Programem Badań”, przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Na wstępie pragnę wyjaśnić, że zagadnienia związane z ochroną zdrowia, w tym opracowywanie i koordynowanie realizacji programów zdrowotnych, nie należą do kompetencji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, lecz do ministra właściwego do spraw zdrowia.

Jak wynika z akt sprawy, Departament Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia pismem z dnia 3 grudnia 2018 r. znak: ZPŚ.078.275.2018 udzielił odpowiedzi na Państwa petycję wielokrotną, dotyczącą realizacji Programu Badań, informując m.in., że Ministerstwo Zdrowia zajmuje się realizacją programów o znaczeniu ogólnokrajowym, natomiast nie ma kompetencji do realizacji projektów o znaczeniu lokalnym. Jednocześnie w piśmie tym wskazano, że przeprowadzenie badań związanych z wpływem prowadzonej działalności przemysłowej na zdrowie okolicznych mieszkańców, w ramach posiadanych środków, mogą zlecić władze lokalne, do których zadań należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia.

Jednocześnie pragnę Państwa zapewnić, że działalność podmiotów gospodarczych na terenie Dąbrowy Górniczej pozostaje pod bieżącym nadzorem kontrolnym Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska (zwanego dalej: „Śląskim WIOŚ”).

Jak wynika z akt sprawy, na przestrzeni ostatnich lat Stowarzyszenie „Samorządne Strzemieszyce” zgłaszało wielokrotnie do Śląskiego WIOŚ różnorodne problemy ekologiczne występujące na terenie Dąbrowy Górniczej dzielnicy Strzemieszyce Wielkie i Małe, wskazując w swych wnioskach szereg zakładów, których działalność powoduje uciążliwości dla mieszkańców i środowiska. Śląski WIOŚ podejmował i podejmuje sukcesywnie stosowne działania zmierzające do rozwiązywania ww. problemów, tj. kontrole interwencyjne i/lub wystąpienia do organów ochrony środowiska.

W przedziale czasowym, o którym mowa w petycji, a zatem w latach 2014 – 2018, Śląski WIOŚ przeprowadził ok. 150 kontroli w ponad 60 zakładach na terenie Dąbrowy Górniczej.

W sierpniu 2018 r. Śląski WIOŚ przeprowadził również oględziny miejsc wskazanych przez Stowarzyszenie „Samorządne Strzemieszyce” jako nielegalne składowiska odpadów informując szczegółowo Stowarzyszenie pismem z dnia 13 września 2018 r. o dokonanych ustaleniach i o działaniach podejmowanych w sprawie przez właściwe organy administracji, w tym Prezydenta Miasta Dąbrowa Górnicza i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

W wyniku przeprowadzonej analizy akt sprawy, należy stwierdzić, iż Śląski WIOŚ podejmował liczne działania będące w jego ustawowych kompetencjach, w tym kontrole planowe i pozaplanowe, mające na celu weryfikację zgłaszanych uciążliwości oraz prawidłowości funkcjonowania podmiotów w zakresie gospodarki odpadami, a działania pokontrolne stosowane w poszczególnych przypadkach były adekwatne do popełnionych uchybień.

Dodatkowo przeprowadzono analizę działań kontrolnych podejmowanych przez Śląskiego WIOŚ w 2019 r. wobec podmiotów prowadzących działalność na terenie Dąbrowy Górniczej ze szczególnym uwzględnieniem dzielnicy Strzemieszyce Wielkie i Małe, w zakresie problematyki ochrony powietrza. Z danych zamieszczonych przez Śląskiego WIOŚ w Informatycznym Systemie Kontroli wynika, że w roku 2019 na terenie miasta Dąbrowa Górnicza przeprowadzono 15 kontroli w 13 zakładach, z czego w 5 kontrolach celem było sprawdzenie przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza, zaś w przypadku 2 kontroli celem było sprawdzenie przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalację wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Stwierdzono, iż Śląski WIOŚ podejmował liczne działania będące w jego ustawowych kompetencjach, w tym kontrole planowe i pozaplanowe, mające na celu weryfikację zgłaszanych uciążliwości oraz prawidłowości funkcjonowania podmiotów w ww. zakresie.

Oceniając działania Śląskiego WIOŚ szczegółowej analizie poddano kontrole prowadzone w 2 zakładach tj. Brembo Poland Sp. z o.o. oraz JSW KOKS S. A. - Oddział Przyjaźń w Dąbrowie Górniczej. Wyniki przeprowadzonej analizy zostały przesłane do Śląskiego WIOŚ odrębnym pismem.

Ze względu na znaczne zagęszczenie przedsiębiorstw na przedmiotowym terenie, nawet w przypadku przestrzegania przez nie warunków określonych w pozwoleniach, łączne ich działanie może powodować uciążliwości dla mieszkańców pobliskich osiedli. Odnosząc się zatem do treści Państwa petycji, należy podkreślić, że na terenie Dąbrowy Górniczej istotne jest realizowanie przez Śląskiego WIOŚ dalszych działań kontrolnych, mających na celu weryfikację przestrzegania przepisów ochrony środowiska i decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska. Szczególnie ważne jest wykorzystywanie przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska wszelkich możliwych uprawnień pokontrolnych, określonych w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. *o Inspekcji Ochrony Środowiska* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070) oraz w przepisach szczególnych, zwłaszcza stosowanie sankcji mających charakter prewencyjny, zapobiegający naruszeniom.

Jednocześnie należy podkreślić, iż do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska wskazanych w ww. ustawie *o Inspekcji Ochrony Środowiska*, należy również prowadzenie państwowego monitoringu środowiska (dalej: „PMŚ”).

Na terenie miasta Dąbrowa Górnicza w przedziale czasowym, o którym mowa w petycji, realizowane były badania stanu środowiska zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Śląskiego na lata 2016 – 2020” wraz z Aneksami nr od 1 do 7. Badaniami monitoringowymi objęto: powietrze, wody powierzchniowe i podziemne oraz pola elektromagnetyczne, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Szczegółowe wyniki badań opracowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach we wrześniu 2019 r. przedstawiam w załączeniu.

Wykonana w ramach monitoringu powietrza ocena jakości powietrza za 2018 rok, wykonana przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na podstawie badań monitoringowych prowadzonych również na stacji pomiarowej jakości powietrza w Dąbrowie Górniczej, wykazała zmniejszanie się stężeń zanieczyszczeń gazowych oraz benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe PM₁₀. Nadal jednak występowały przekroczenia standardów jakości powietrza dla pyłu zawieszony PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, które obejmowały nie tylko obszar aglomeracji górnośląskiej, w tym Dąbrowy Górniczej, ale prawie całego województwa śląskiego. Wyniki pomiarów jakości powietrza,

wykonywane na terenie Dąbrowy Górniczej Strzemieszyc, przy użyciu ambulansu pomiarowego emisji nie wykazały stanu odbiegającego zasadniczo od jakości powietrza na stacji pomiarowej zlokalizowanej w centrum Dąbrowy Górniczej, czy w innych miastach aglomeracji górnośląskiej. Pomiary te potwierdziły, iż główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych. Działania mające ograniczyć znacząco emisję określone zostały w uchwalanych od 2010 roku przez Sejmik Województwa Śląskiego Programach Ochrony Powietrza jak również w tzw. uchwale antysmogowej, z terminem zakończenia działań do 2028 roku.

W przypadku monitoringu wód powierzchniowych wszystkie jednolite części wód powierzchniowych (12 jcwp) znajdujące się na terenie Dąbrowy Górniczej objęte były badaniami monitoringowymi. Ponieważ badania wykazywały zły stan wód, zgodnie z programem wodno-środowiskowym kraju, dla każdej jcwp zaplanowane zostały działania zmierzające do poprawy stanu jakości wód. Przy każdym działaniu określony został zakres rzeczowy, termin realizacji prac oraz jednostka odpowiedzialna za jego realizację.

Monitoring wód podziemnych obejmował badania w ramach w sieci krajowej (2 pkt), regionalnej (1 pkt) oraz badania w jednym z dwóch ustalonych w województwie śląskim monitoringów badawczych wód podziemnych (15 pkt). Uzyskane wyniki badań zaklasyfikowały wody na terenie Dąbrowy Górniczej do wód od dobrej do złej jakości.

Monitoring pól elektromagnetycznych prowadzono na terenie miasta Dąbrowa Górnicza w 2 punktach pomiarowych. Wyniki pomiarów na terenie miasta Dąbrowa Górnicza, podobnie jak na terenie całego województwa śląskiego nie wykazywały przekroczenia poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m. Średni arytmetyczny poziom natężenia pola elektrycznego w pełnym trzyletnim cyklu pomiarowym (lata 2014-2016) wyniósł 0,43 V/m.

Zagadnienia związane z uciążliwościami w zakresie hałasu są w kompetencjach miasta Dąbrowa Górnicza, które zobowiązane jest do wykonania mapy akustycznej, jak również programu ochrony przed hałasem. Dokumenty te zostały wykonane na zlecenie władz miasta i zamieszczone na stronie internetowej miasta Dąbrowa Górnicza.

Podsumowując można stwierdzić, iż omawiane badania monitoringowe na terenie Dąbrowy Górniczej nie wykazywały pogorszenia stanu środowiska, lecz wskazywały, że jego jakość jest niezadowalająca. Ponieważ standardy jakości poszczególnych komponentów nie były dotrzymane istnieje konieczność kontynuowania tych badań w ramach PMŚ.

Jednocześnie pragnę wskazać, że programy PMŚ, jak też raporty o stanie środowiska, publikowane są na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<https://www.gios.gov.pl>), w zakładce „Stan środowiska”.

W zastępstwie Głównego Inspektora
Ochrony Środowiska

Marek Surmacz
p.o. Złoty Głównego Inspektora Ochrony Środowiska

L.z.: 1

Wyniki badań stanu środowiska na terenie miasta Dąbrowa Górnicza opracowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach we wrześniu 2019 r.

Radca
Departament Prawny
Roman Jaworski

Monitoring powietrza:

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 10 sierpnia 2012 poz. 914) miasto **Dąbrowa Górnicza** należy do **aglomeracji górnośląskiej (kod strefy PL2401)**.

W aglomeracji górnośląskiej są prowadzone pomiary na 62 stanowiskach tła miejskiego obejmujące badania benzenu - 2 stanowiska (w tym 1 w Dąbrowie Górniczej), 21 stanowisk – tlenków azotu (w tym 3 w Dąbrowie Górniczej), 7 – dwutlenku siarki (w tym 1 w Dąbrowie Górniczej), 3 – tlenku węgla (w tym 1 w Dąbrowie Górniczej), 10 pyłu zawieszonego PM10 (w tym 2 w Dąbrowie Górniczej), 4 – pyłu PM2,5, 1 - ołowiu, 1 – arsenu, 2 – benzo(a)pirenu (w tym 1 w Dąbrowie Górniczej), 1 – kadmu, 1 - niklu, 3 - ozonu (w tym 1 w Dąbrowie Górniczej) oraz 6 stanowisk wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Stanowiska wymienione powyżej spełniają wymagania odnośnie liczby stałych stanowisk zgodnie z rozporządzeniem z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu. Dla pyłu PM10 i PM2,5 wymaganych jest łącznie 7 stanowisk, a w aglomeracji górnośląskiej funkcjonuje 10 stanowisk pyłu PM10 i 4 pyłu PM2,5 (łącznie 14).

Stanowiska zlokalizowane są zgodnie z kryteriami określonymi w załączniku nr 3 ww. rozporządzenia dla oceny poziomu stężeń zanieczyszczeń, ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Uzyskiwane wyniki pomiarów są reprezentatywne dla dużych obszarów. W przypadku stacji w Dąbrowie Górniczej powierzchnia obszaru reprezentatywności dla pyłów jest większa niż 40 km² i obejmuje ponad 130 tys. ludności. W Dąbrowie Górniczej mieszka 121 tys. osób, w tym w dzielnicy Strzemieszyce około 10 tys.

Wyniki pomiarów uzyskane na stacji pomiarowej w Dąbrowie Górniczej w latach 2010-2018 i obowiązujące poziomy dopuszczalne i docelowe badanych substancji przedstawiają tabele 1 i 2.

Tabela 1. Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w latach 2010-2018 w Dąbrowie Górniczej

Nazwa substancji	Parametr podlegający ocenie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Poziom (częstość) dopuszczalny(a) /docelowy
Pył zawieszony PM10	Średnia w roku kalendarzowym	48,8	48,9	46,5	43,4	40,6	41,2	38,4	39,6	42	40 µg/m ³
PM10	Liczba dni ze stężeniem 24 godzinnym wyższym niż 50 µg/m ³	96	99	104	94	75	86	65	67	85	35 dni
PM10	36 maksymalne stężenie 24 godzinne	83	90	88	77	68	71	61	74	73	50 µg/m ³
PM2,5*)	Średnia w roku kalendarzowym	42-43	31-34	34-35	33-35	33-37	27-31	27-32	31	30-33	25 µg/m ³ (do 2019 r.) 20 µg/m ³ (od 2020 r.)
Benzo(a)piren	Średnia w roku kalendarzowym	7,9	6,8	5,9	5,2	4,3	5,2	5,8	7,3	5	1 ng/m ³
Benzen	Średnia w roku kalendarzowym	1,9	1,8	2,0	2,2	2,3	2,3	2,4	1,7	1,5	5 µg/m ³
Dwutlenek siarki SO ₂	Średnia w roku kalendarzowym	16	15	17	13	11	12	11	12	8	-
SO ₂	Liczba dni ze stężeniem 1 godzinnym wyższym niż 350 µg/m ³	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24 dni

SO ₂	25 maksymalne stężenie 1 godzinne	105	80	148	78	60	56	73	112	50	350 µg/m ³
SO ₂	Liczba dni ze stężeniem 24 godzinnym wyższym niż 125 µg/m ³	1	0	2	0	0	0	0	0	0	3 dni
SO ₂	4 maksymalne stężenie 24 godzinne	66	48	77	48	37	41	49	83	31	125 µg/m ³
Dwutlenek azotu NO ₂	Średnia w roku kalendarzowym	29	30	27	24	24	30	26	27	27	40 µg/m ³
NO ₂	Liczba dni ze stężeniem 1 godzinnym wyższym niż 200 µg/m ³	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18 dni
NO ₂	19 maksymalne stężenie 1 godzinne	106	111	106	90	102	100	92	121	98	200 µg/m ³
Ozon	Liczba dni z przekroczeniem poziomu 120 µg/m ³ uśredniona w ciągu kolejnych trzech lat	17	21	18	19	16	23	20	26	23	25 dni
Tlenek węgla	Maksymalne stężenie 8 godzinne w roku kalendarzowym	4,71	3,91	4,48	2,77	2,58	3,15	2,66	4,82	2,65	10 mg/m ³

*) minimalne i maksymalne stężenia średnie roczne na stanowiskach w Katowicach i Giliwicach do obliczania wskaźnika średniego narażenia w aglomeracji górnośląskiej

Tabela 2. Średnie roczne stężenia arsenu, kadmu, niklu w ng/m³ oraz ołowiu µg/m³ w pyłe zawieszonym PM10 w latach 2010-2018 w aglomeracji górnośląskiej, w tym w Dąbrowie Górniczej

Metale	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arsen poziom docelowy 6 ng/m ³	5,2	2-2,4	1,9-2,1	1,6-1,9	1,8-2,2	3,3-3,7	4,2	1,7	1,6
Kadm poziom docelowy 5 ng/m ³	1,42	1,93	1,40	0,91	1,36	0,87	1,8	1,0	0,8
Nikiel poziom docelowy 20 ng/m ³	2,8	2,0	1,7	2,1	2,7	1,8	1,4	1,6	1
Ołów poziom dopuszczalny 0,5 µg/m ³	0,042	0,051	0,056	0,046	0,043	0,040	0,060	0,024	0,022

W aglomeracji górnośląskiej w ocenach rocznych ze względu na ochronę zdrowia nie stwierdzano przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych dla dwutlenku siarki, benzenu, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu, tlenku węgla. Dla ozonu przekroczony był poziom docelowy w 2017 roku oraz poziom celów długoterminowych w latach 2010-2018.

W ramach rocznych ocen jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi, aglomeracja górnośląska, w tym miasto Dąbrowa Górnicza została zaliczona do obszaru przekroczeń dla pyłu zawieszony PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu.

Wyniki matematycznego modelowania transportu i przemian substancji w powietrzu wykonane zgodnie art. 88 ust. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2018 poz. 799, z późn. zm.) przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie wskazały cały obszar aglomeracji górnośląskiej, w tym miasta Dąbrowa Górnicza, obejmujący 1218 km² i ludność mieszkającą w tej strefie narażoną na przekroczenia:

- poziomu dopuszczalnego średniorocznego pyłu zawieszony PM2,5 wynoszącego 25 µg/m³ i 20 µg/m³ od 2020 roku,
- poziomu dopuszczalnego średniorocznego pyłu zawieszony PM10 wynoszącego 40 µg/m³,
- liczby dni ze stężeniami dobowymi pyłu zawieszony PM10 wyższymi niż 50 µg/m³,
- poziomu docelowego 1 ng/m³ dla średniorocznego stężenia benz(a)pirenu.

Miasto Dąbrowa Górnicza, jak również całe województwo śląskie, objęte jest Programem Ochrony Powietrza oraz tzw. „uchwałą antysmogową”, które określają działania niezbędne do wykonania w celu doprowadzenia do zasadniczej poprawy jakości powietrza.

W aglomeracji górnośląskiej wg danych Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami, udział emisji ze źródeł komunalno-bytowych dla pyłu zawieszonego PM10 wyniósł 47%, dla pyłu PM2,5 - 53%, ze źródeł punktowych dla pyłu zawieszonego PM10 - 32% i dla pyłu PM2,5 - 38% emisji całkowitej pyłów w tej strefie (źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2018, RWMS GIOŚ 2019*).

Emisje ze wszystkich źródeł (z indywidualnych budynków mieszkalnych tzw. źródeł komunalno-bytowych, przemysłowych, komunikacyjnych, wtórnych z dróg, pól i inne) wykorzystywane są w matematycznym modelowaniu transportu i przemian substancji w powietrzu. Uzyskane przestrzenne rozkłady stężeń zanieczyszczeń pozwalają na określenie obszarów narażenia substancji przekraczających standardy jakości powietrza.

„Pięcioletnia ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za lata 2014-2018” wykonana w 2019 roku zgodnie z art. 88 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, potwierdziła zgodność stosowanych metod oceny i poprawność funkcjonującego systemu monitoringu jakości powietrza w województwie śląskim w odniesieniu do wymagań prawnych.

Przedstawione narażenia mieszkańców na ponadnormatywne poziomy zanieczyszczeń PM10 i PM2,5 i benzo(a)pirenu w ocenach rocznych jakości powietrza i ocenie pięcioletniej wskazane dla Dąbrowy Górniczej odnoszą się do wszystkich dzielnic miasta, w tym Strzemieszyc Wielkich i Małych.

„Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za 2018 rok” jest dostępna na portalu jakości powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w zakładce publikacje <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/publications/card/14063> oraz na stronie WIOŚ w Katowicach <http://www.katowice.wios.gov.pl> w zakładce Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska/ Informacje o stanie środowiska w województwie śląskim/.

„Pięcioletnia ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za lata 2014-2018” jest dostępna na stronie <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/publications/card/15120>.

Wyniki uzyskane w ramach państwowego monitoringu środowiska są dostępne na stronie: <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/dane-pomiarowe> oraz na stronie GIOŚ w bieżących danych pomiarowych <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current>.

Natomiast dane archiwalne w banku danych GIOŚ <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/archives>.

Na terenie województwa śląskiego od wielu lat istnieje bardzo dobrze funkcjonujący system powiadamiania o jakości powietrza, oparty na wynikach pomiarów i modelowaniu, obejmujący wszystkie miasta i gminy województwa śląskiego i funkcjonujący również w dni wolne od pracy. Komunikaty i powiadomienia zamieszczone są na stronie <http://www.katowice.wios.gov.pl/aktualnosci/komunikaty/powietrze.pdf> oraz ostrzeżenia o wysokich poziomach stężeń zanieczyszczeń znajdują się na stronie GIOŚ <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/warnings>.

W celu pełniejszego informowania społeczeństwa o jakości powietrza od 1 stycznia 2019 roku została uruchomiona na portalu jakości powietrza GIOŚ (<http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/airPollution>) publikacja prognoz krótkoterminowych zanieczyszczenia powietrza, w tym pyłu PM10. Prognozy są dostępne na czas bieżący i najbliższe dni (dzisiaj, jutro, pojutrze). Obszar całej Polski, w tym Dąbrowa Górnicza, objęta jest prognozami, które wykonuje Instytut Ochrony Środowiska-PIB jako zadanie ustawowe.

Miasto Dąbrowa Górnicza posiada (obejmujący również Strzemieszyce) „Program Rewitalizacji: Dąbrowa Górnicza 2022 (aktualizacja – 2018 r.), który został przyjęty uchwałą Nr XLV/881/2018 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 17 października 2018 roku <http://www.bip.dabrowa-gornicza.pl/5918/dokument/124042>.

Monitoring wód powierzchniowych:

Zgodnie z obowiązującym Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa śląskiego, aktualnie na lata 2016-2020, corocznie realizowane jest zadanie pn. badania i ocena stanu rzek, w tym zbiorników zaporowych. Celem zadania jest dostarczenie informacji o stanie wód rzecznych i zbiorników zaporowych wyznaczonych jako jednolite części wód powierzchniowych (jcw) w ramach trzeciego cyklu gospodarowania wodami trwającego od 2016 do 2021 roku.

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

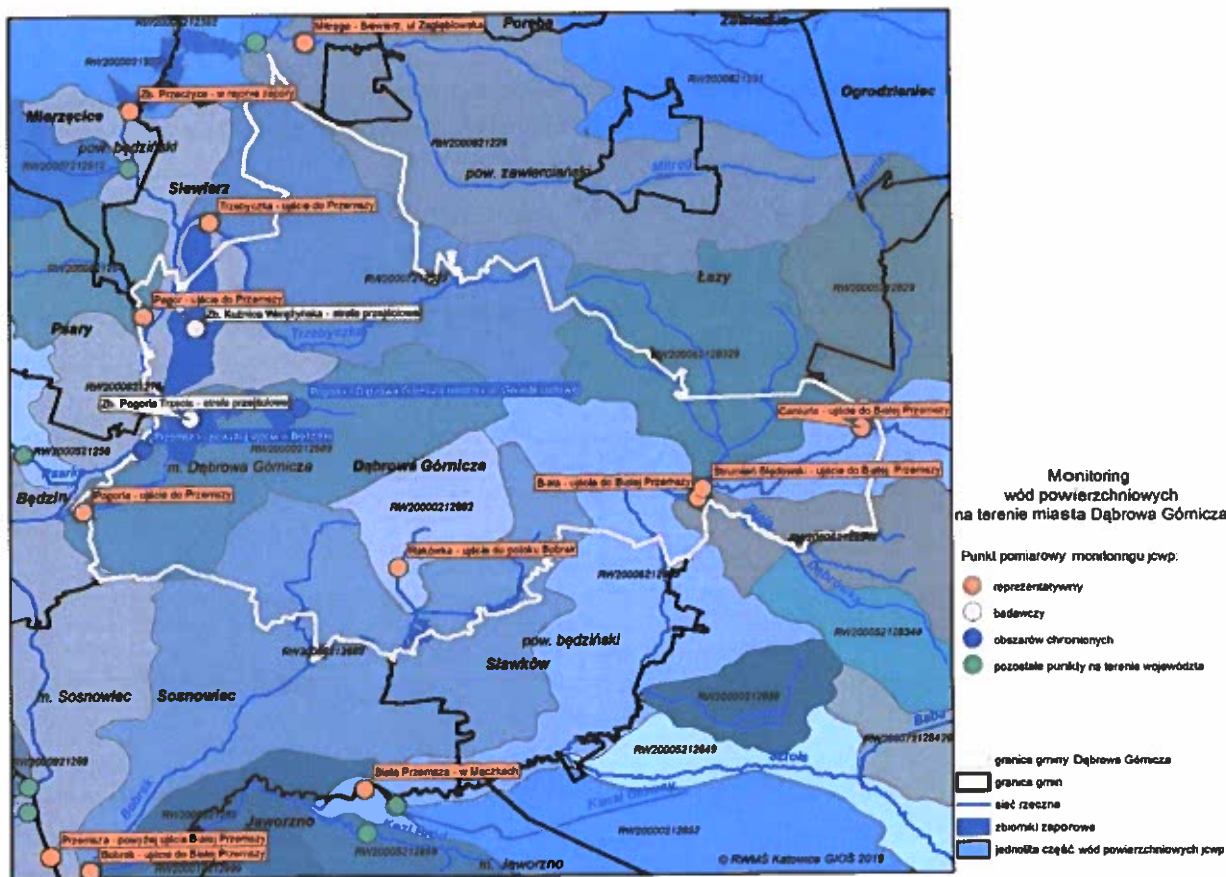
Zgodnie z obowiązującymi wymogami w sprawie prowadzenia monitoringu jcw badania prowadzone są w punktach reprezentatywnych do ich oceny. **W jednolitej części wód powierzchniowych można wyznaczyć tylko jeden reprezentatywny punkt monitorowania stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych.**

Na terenie Dąbrowy Górniczej zlokalizowanych jest w całości lub fragmentarycznie 12 jednolitych części wód powierzchniowych: Mitręga, Trzebyczka, Pagor, Pogoria, Przemsza od zbiornika Przeczyce do Białej Przemszy, Rakówka, Bobrek, Biała Przemsza od Ryczówka do Koziego Brodu, Centuria, Strumień Błędowski, Biała, Zbiornik Przeczyce. Wszystkie ww. jcw objęte są badaniami w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska.

Spośród 12 jcw występujących na terenie Dąbrowy Górniczej dla 6 z nich punkty reprezentatywne zlokalizowane są na terenie miasta: Pagor, Pogoria, Rakówka, Centuria, Strumień Błędowski, Biała. Punkty reprezentatywne do oceny pozostałych jcw zlokalizowane są na terenie gmin sąsiednich. Ponadto w granicach administracyjnych Dąbrowy Górniczej zlokalizowane są także 2 punkty monitoringu badawczego na zbiornikach zaporowych: Pogoria Trzecia i Kuźnica Warężyńska oraz 2 punkty monitoringu obszarów chronionych: na Przemszy od zbiornika Przeczyce do ujścia Białej i Pogorii.

W zależności od zakresu programu badawczego monitoring prowadzony jest w cyklach 3-letnich lub w przypadku identyfikacji substancji priorytetowych (szczególnie niebezpiecznych dla środowiska) corocznie. Wynikiem prowadzonych badań jest klasyfikacja stanu ekologicznego dla rzek o statusie naturalnym, potencjału ekologicznego dla rzek o statusie silnie zmienionych lub sztucznych, klasyfikacja stanu chemicznego w przypadku badania substancji priorytetowych oraz ocena stanu wód wynikająca z porównania tych klasyfikacji.

Na mapie 1 przedstawiono lokalizację punktów pomiarowo-kontrolnych na terenie Dąbrowy Górniczej w cyklu pomiarowym 2016-2020. Punkt pomiarowy Rakówki zlokalizowany jest na terenie dzielnicy Strzemieszyce przy ul. Puszkina, natomiast Bobrka na terenie Sosnowca. Obydwa punkty funkcjonują w sieci monitoringowej od wielu lat.

Mapa 1. lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych na terenie Dąbrowy Górniczej w cyklu pomiarowym 2016-2020

Wyniki badań prowadzone w latach 2016-2018 wykazały stan/potencjał ekologiczny: dobry 2 jcwp, umiarkowany 6 jcwp, słaby 3 jcwp i zły 1 jcwp. Substancje priorytetowe badane były w 7 jcwp, z których w 2018 roku w 1 jcwp nie przekraczały środowiskowych norm jakości, w pozostałych 6 jcwp przekraczały, ich stan chemiczny nie osiągnął dobrego. Stan wód wszystkich badanych jcwp, za wyjątkiem Centurii oceniono jako zły. Wyniki klasyfikacji i ocen zestawiono w tabeli 3.

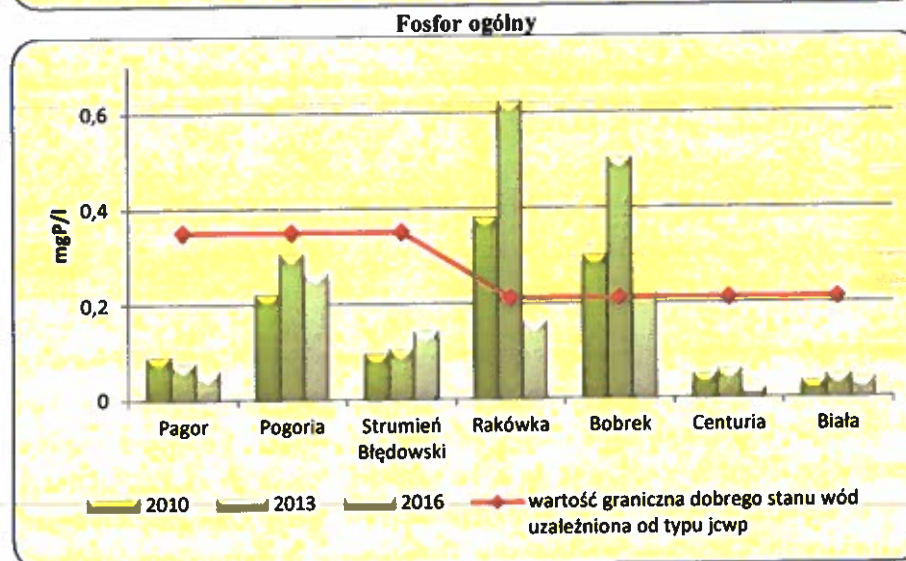
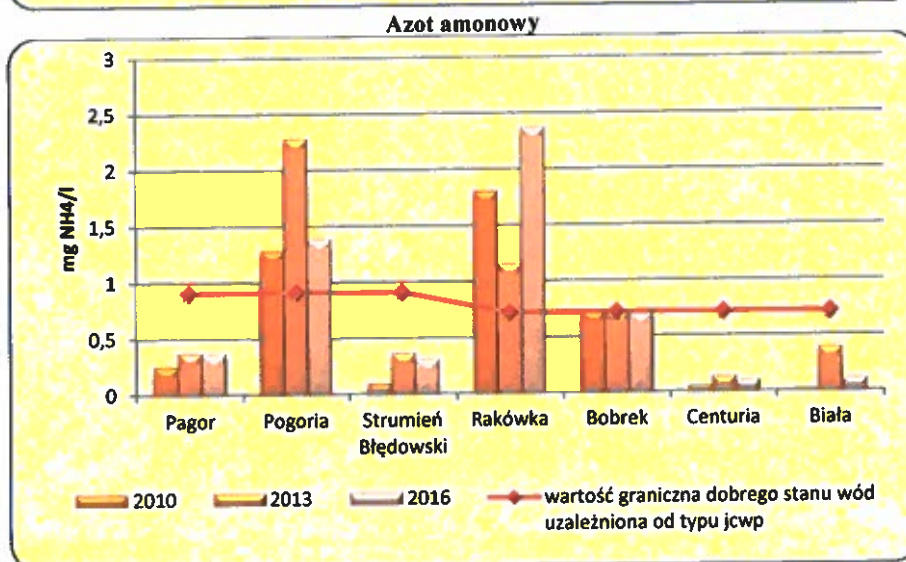
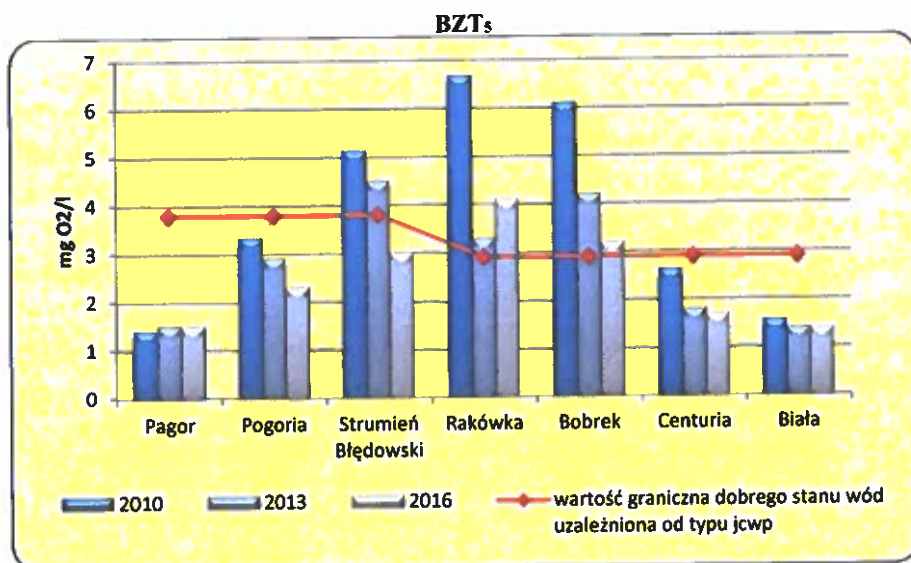
Dzielnice Strzemieszyce Wielkie i Małe zlokalizowane są w zlewniach jcwp Rakówka i Bobrek. W 2016 roku potencjał ekologiczny Rakówki oceniono jako zły a stan ekologiczny Bobrka oceniono jako słaby. O klasyfikacji w obu przypadkach zdecydowała jakość wskaźnika biologicznego - fitobentosu oraz wskaźniki fizykochemiczne charakteryzujące warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne, zasolenie, zakwaszenie i warunki biogenne oraz substancje z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych (fluorki), które przekraczały wartości graniczne dobrego stanu wód. W 2018 roku stan chemiczny Rakówki sklasyfikowano poniżej dobrego z uwagi na przekroczenia środowiskowych norm jakości dla średniorocznego stężenia niklu, a Bobrka z uwagi na przekroczenia środowiskowych norm jakości dla średniorocznego stężenia niklu oraz maksymalnego rtęci. Stan wód obydwu jcwp oceniono jako zły. Na wykresie 1 przedstawiono średnioroczne stężenia wybranych wskaźników z grupy zanieczyszczeń organicznych i biogennych badanych w jcwp zlokalizowanych na terenie Dąbrowy Górniczej oraz potoku Bobrek w latach 2010-2016. Najwyższe stężenia BZT5, azotu amonowego oraz fosforu ogólnego, charakterystycznych dla ścieków komunalnych, w tym okresie wystąpiły w jcwp Rakówka, Bobrek i Pogoria. W 2016 roku obserwowano spadek analizowanych stężeń

średniorocznych w odniesieniu do lat poprzednich, za wyjątkiem azotu amonowego w Rakówce.

Podsumowując, badania wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zapewniają informacje o jakości wszystkich jcwp zlokalizowanych w całości lub fragmentarycznie na terenie miasta Dąbrowa Górnicza. Wyniki prowadzonych badań potwierdzają zły stan wód powierzchniowych na terenie dzielnic Strzemieszyce Wielkie i Małe.

Tabela 3. Wyniki klasyfikacji i ocen stanu wód jcwp zlokalizowanych na terenie miasta Dąbrowa Górnicza badanych w latach 2016-2018

Nazwa jcwp, punkt pomiarowy, lokalizacja	Status	Stan/potencjał ekologiczny		Stan chemiczny		Stan wód
		klasyfikacja	rok	klasyfikacja	rok	
Pagor Pagor - ujście do Przemszy, Dąbrowa Górnicza	naturalna	III umiarkowany	2016	nie badany	-	zły
Pogoria, Pogoria - ujście do Przemsz, Dąbrowa Górnicza	silnie zmieniona	III umiarkowany	2016	dobry	2018	zły
Rakówka, Rakówka - ujście do potoku Bobrek Przemszy, Dąbrowa Górnicza	silnie zmieniona	V zły	2016	poniżej dobrego (nikiel)	2018	zły
Centuria, Centuria - ujście do Białej Przemszy, Przemszy, Dąbrowa Górnicza	Naturalna	II dobry	2016	nie badany	-	-
Strumień Błędowski, Strumień Błędowski - ujście do Białej Przemszy, Przemszy, Dąbrowa Górnicza	Naturalna	III umiarkowany	2016	nie badany	-	zły
Biała, Biała - ujście do Białej Przemszy, Przemszy, Dąbrowa Górnicza	naturalna	III umiarkowany	2016	poniżej dobrego (kadm, ołów)	2018	zły
Bobrek, Bobrek - ujście do Białej Przemszy, Sosnowiec	naturalna	IV słaby	2016	poniżej dobrego (rtęć, nikiel)	2018	zły
Przemsza od zbiornika Przeczycze do ujścia Białej Przemszy, Przemsza - powyżej ujścia Białej Przemszy, Mysłowice/Sosnowiec	silnie zmieniona	IV słaby	2016	poniżej dobrego (nikiel)	2018	zły
Biała Przemsza od Ryczówka do Koziego Brodu, Biała Przemsza - w Maczkach, Sosnowiec/Jaworzno	naturalna	IV słaby	2016	poniżej dobrego (kadm, ołów, nikiel)	2018	zły
Trzebyczka, Trzebyczka - ujście do Przemszy, Siewierz	naturalna	III umiarkowany	2016	nie badany	-	zły
Mitrega, Mitrega - Siewierz, ul. Zagłębiowska, Siewierz	naturalna	III umiarkowany	2017	nie badany	-	zły
Zbiornik Przeczycze, Zbiornik Przeczycze, Mierzęcice	silnie zmieniona	II dobry	2017	poniżej dobrego bap	2017	zły

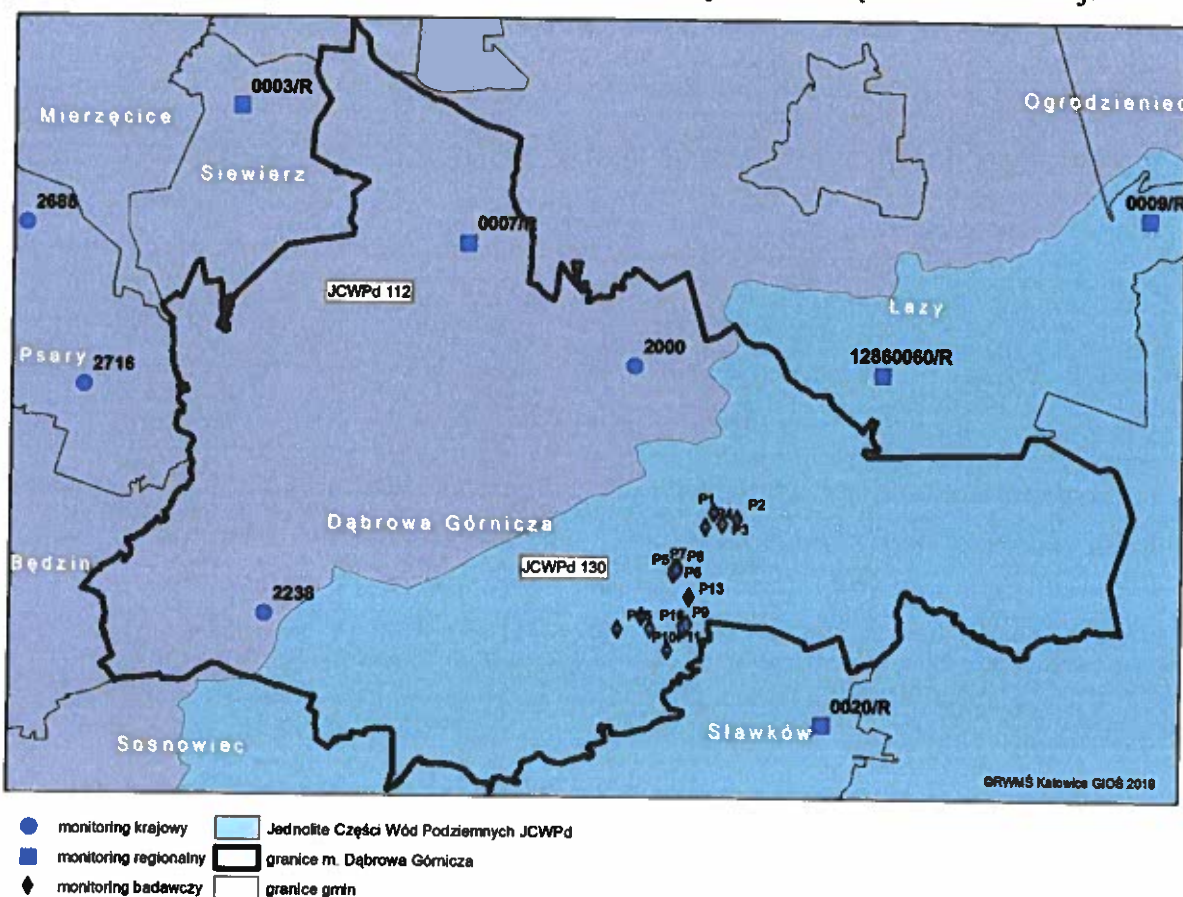

Wykres 1. Stężenia średnioroczne wskaźników jakości wody charakterystycznych dla ścieków komunalnych: BZT₅, azotu amonowego i fosforu ogólnego w jcwp badanych na terenie Dąbrowy Górniczej oraz potoku Bobrek badanego na terenie Sosnowca w latach 2010-2016.

Monitoring wód podziemnych:

Zgodnie z obowiązującym aneksem nr 4 do Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Śląskiego na lata 2016 – 2020 w podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych w roku 2018 na terenie Dąbrowy Górniczej kontynuowano badania wód podziemnych w 18 otworach obserwacyjnych, w tym:

- w 2 punktach sieci krajowej: Nr Monbada 2000 Tucznaawa oraz 2238 Dąbrowa Górnicza,
- w 1 punkcie sieci regionalnej Nr 0007/R Dąbrowa Górnicza,
- w 15 punktach sieci badawczej w rejonie spalarni odpadów w Dąbrowie Górniczej.

Mapa 2. Lokalizacja punktów monitoringu wód podziemnych na terenie Dąbrowy Górniczej w 2018 roku

Monitoring wód podziemnych w sieci krajowej

W ramach monitoringu krajowego wód podziemnych w roku 2018 na terenie Dąbrowy Górniczej badaniami objęto 2 punkty pomiarowe: 2000 Tucznaawa, ujmujący wody podziemne triasowego piętra wodonośnego oraz 2238 Dąbrowa Górnicza, ujmujący wody karbońskiego piętra wodonośnego. Punkty związane są z Jednolitą Częścią Wód Podziemnych JCWPd nr 112. Badania oraz oceny stanu wód podziemnych w sieci krajowej wykonał na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Jakość wód w przedmiotowych otworach obserwacyjnych przedstawiała się podobnie jak w latach ubiegłych. Wody podziemne w studni 2000 Tucznaawa zaklasyfikowano do III klasy jakości - wody zadowalającej jakości (dobry stan chemiczny). Wody w studni 2238 Dąbrowa Górnicza zaklasyfikowano do IV klasy jakości – wody

niezadowalającej jakości (słaby stan chemiczny), z uwagi na ponadnormatywne stężenia siarczanów oraz manganu (geogeniczne pochodzenie wskaźnika manganu).

Tabela 4. Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punktach monitoringowych sieci krajowej na terenie Dąbrowy Górniczej w 2018 roku

Nr MONBADA	2000	2238
PUWG 1992 X	523446,85	515164,59
PUWG 1992 Y	278986,97	273359,24
Województwo	śląskie	śląskie
Gmina	Dąbrowa Górnicza (gm. miejska)	Dąbrowa Górnicza (gm. miejska)
Miejscowość	Tucznawa	Dąbrowa Górnicza
JCWpd 172	112	112
Stratygrafia	T2	C3
Głębokość do stropu warstwy wodonosnej [m]	24,50	28,40
Rodzaj otworu	st. wiercona	st. wiercona
Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń IV klasy jakości		SO4
Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń V klasy jakości		Mn
Klasa końcowa dla wartości średnich	III	IV
Przyczyna zmiany klasy w roku (dla wartości średnich)		geogeniczne pochodzenie wskaźnika, tylko Mn w V klasie jakości, głębokość otworu 35 m, poziom szczelinowy niezolowany

Monitoring wód podziemnych w sieci regionalnej

W ramach monitoringu regionalnego wód podziemnych w roku 2018 na terenie Dąbrowy Górniczej badaniami objęto 1 punkt pomiarowy 0007/R Dąbrowa Górnicza, ujmujący wody podziemne triasowego piętra wodonosnego i związany z Jednolitą Częścią Wód Podziemnych JCWPd nr 112. Wody podziemne w studni 0007/R Dąbrowa Górnicza zaklasyfikowano do II klasy jakości – wody dobrej jakości (dobry stan wód). Wykonawcą badań było Laboratorium WIOŚ w Katowicach – Pracownia w Częstochowie.

Tabela 5. Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punktach monitoringowych sieci krajowej na terenie Dąbrowy Górniczej w 2018 roku

Nr punktu	miejscowość	dlugość	szerokość	Nr JCWPd 172	Nr GZWP	Rodzaj punktu	Głębokość punktu m ppt	stratygrafia	Klasa jakości 2018
0007/R	Dąbrowa Górnicza	19,276516	50,402165	112	454	studnia wiercona	98	T2	II

Monitoring badawczy zanieczyszczeń przemysłowych na terenie Dąbrowy Górniczej

W 2018 roku kontynuowany był monitoring badawczy w rejonie spalarni odpadów w Dąbrowie Górniczej. Badania monitoringowe przeprowadzono w 15 otworach obserwacyjnych użytkowanych przez: JSW KOKS SA Koksownia Przyjaźń, SARPI Dąbrowa Górnicza Sp. z o.o., ArcelorMittal Poland SA oraz Miejski Zakład Gospodarowania Odpadami w Dąbrowie Górniczej. Wykonawcą badań było Laboratorium WIOŚ w Katowicach – Pracownia w Częstochowie.

Słaby stan chemiczny w zakresie badanych wskaźników odnotowano w 8 punktach pomiarowych. Wskaźnikami determinującymi ocenę były: amonowy jon, przewodność elektrolityczna, rtęć oraz azotany. Graniczna wartość dobrego stanu chemicznego dla

wskaznika amonowy jon – $1,5 \text{ mgNH}_4/\text{l}$ została przekroczona w 8 piezometrach, maksymalne stężenie osiągnęło wartość $20 \text{ mgNH}_4/\text{l}$. Wysokie, ponadnormatywne wartości przewodności elektrolitycznej wystąpiły w 2 otworach badawczych, maksymalna wartość wyniosła $4880 \mu\text{S}/\text{cm}$ (norma $2500 \mu\text{S}/\text{cm}$). W 1 piezometrze przekroczono zostało stężenie azotanów (norma $50 \text{ mgNO}_3/\text{l}$) i osiągnęło maksymalną wartość $51 \text{ mgNO}_3/\text{l}$. Ponadnormatywne stężenia rtęci ($>0,001 \text{ mgHg}/\text{l}$) wykryto w 2 piezometrach, maksymalna wartość wyniosła $0,04 \text{ mgHg}/\text{l}$.

Najwyższe wartości amonowego jonu i azotanów wystąpiły w otworach zlokalizowanych w rejonie składowisk przemysłowych, rtęci oraz przewodności elektrolitycznej na terenie spalarni odpadów.

Klasa jakości wód podziemnych

- II klasa jakości wody dobrej jakości
- III klasa jakości wody zadowalającej jakości
- V klasa jakości wody złej jakości

Mapa 3. Sieć obserwacyjna monitoringu badawczego zanieczyszczeń przemysłowych na terenie Dąbrowy Górniczej w 2018 roku

GLÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA
Departament Monitoringu Środowiska
Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach

Tabela. Klasyfikacja jakości wody w punktach pomiarowych monitoringu badawczego zanieczyszczeń przemysłowych na terenie Dąbrowy Górniczej w 2018 roku

Nr punktu	Polożenie administracyjne		Współrzędne geograficzne		Nr JCWPd 172	Nr GZWP	Rodzaj punktu	stratygrafia	Klasa jakości 2018	wskaźniki odpowiadające poszczególnym klasom jakości w 2018 roku	
	gmina	długość	szerokość	IV						V	
P1	Dąbrowa Górnicza	275689,49	525271,74	130	454	piezometr	T	III			
P2	Dąbrowa Górnicza	275559,28	525791,31	130	454	piezometr	T	V	NO3	NH4	
P3	Dąbrowa Górnicza	275439,55	525461,47	130	454	piezometr	T	V		NH4	
P4	Dąbrowa Górnicza	275369,80	525091,69	130	454	piezometr	T	V		NH4	
P5	Dąbrowa Górnicza	274320,93	524371,60	130	454	piezometr	T	V	Hg	PEV, NH4	
P6	Dąbrowa Górnicza	274440,83	524401,64	130	454	piezometr	T	III			
P7	Dąbrowa Górnicza	274460,77	524471,60	130	454	piezometr	T	V		NH4	
P8	Dąbrowa Górnicza	274390,84	524461,57	130	454	piezometr	T	V	Hg, NH4	PEV	
P9	Dąbrowa Górnicza	273161,61	524590,79	130	454	piezometr	Q	V		NH4	
P10	Dąbrowa Górnicza	273191,52	524700,73	130	454	piezometr	T	V		NH4	
P11	Dąbrowa Górnicza	272602,18	524260,71	130	454	piezometr	T	II			
P13	Dąbrowa Górnicza	273791,10	524731,05	130	454	piezometr	T	III			
P14	Dąbrowa Górnicza	273361,99	523671,54	130	454	piezometr	T	II			
P15	Dąbrowa Górnicza	273062,50	523131,74	130	454	piezometr	T	III			
P16	Dąbrowa Górnicza	273082,07	523861,25	130	454	piezometr	T	II			

Monitoring hałasu:

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dla aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców, starosta (prezydent miasta) ma obowiązek wykonać mapę akustyczną (w związku z tym w 2018 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie miasta Dąbrowa Górnicza). Spełniając przedmiotowy obowiązek pod koniec 2017 roku Miasto Dąbrowa Górnicza przekazało do WIOŚ w Katowicach mapę akustyczną. Mapa dostępna jest na stronach internetowych miasta <http://www.mapaakustyczna.dabrowa-gornicza.pl/>. W opracowaniu tym wytypowano obszary przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu, dla których przygotowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Dąbrowa

Górnica”. Program przekazany został do Regionalnego Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach 6 maja 2019 roku.

Monitoring pól elektromagnetycznych:

W 2018 roku WIOŚ w Katowicach na terenie miasta Dąbrowa Górnica nie prowadził okresowych badań promieniowania elektromagnetycznego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ostatnie badania w tym zakresie prowadzone były w latach 2016-2017, w dwóch punktach i wykazały następujące poziomy:

- ul. Cedlera – 0,54 V/m;
- ul. Chopina – 0,73 V/m.

Kolejne pomiary będą wykonane jeszcze w tym roku oraz w 2020.

Przeprowadzone do tej pory pomiary w 135 punktach zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego w ramach badań Państwowego Monitoringu Środowiska, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku. Średni arytmetyczny poziom natężenia pola elektrycznego w ostatnim pełnym trzyletnim cyklu pomiarowym (lata 2014-2016) wyniósł 0,43 V/m, przy poziomie dopuszczalnym 7 V/m.

Ponadto przeprowadzona w 2018 roku analiza sprawozdań z pomiarów instalacji radiokomunikacyjnych, znajdujących się na terenie Dąbrowy Górniczej, przekazanych do WIOŚ w Katowicach przez zarządzających tymi instalacjami, nie wykazała występowania terenów z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego.